

Ansøgning om prækvalifikation som operatør på Region Midtjyllands initiativ "VAND: Fra global udfordring til regional vækstmulighed"

1. Baggrund

Ferskvandscenteret har siden januar 2011 arbejdet med et initiativ kaldet Danish Water Business. Visionen er, at skabe et stærkt fagligt og forretningsorienteret vandmiljøcenter med nationale og internationale aktiviteter baseret på samarbejde mellem erhvervsvirksomheder, forskningsinstitutioner og andre interessenter. Dette arbejde har involveret kontakt til mange af vandsektorens aktører og til en lang række private virksomheder. Der er gennemført analyser, ekspertinterviews og workshops med deltagelse af både virksomheder, vidensinstitutioner og potentielle kunder.

Analysen konkluderer, at det globale vandmarked er enormt og stærkt voksende som følge af klimaudfordringer, befolkningsvækst og urbanisering. Perspektiverne er altså meget store både lokalt, regionalt, nationalt og internationalt. Men løsningerne på vandudfordringer omfatter mere end integration af fysiske produkter. Problemstillingerne er ofte komplekse og tværfaglige, involverer tit både offentlige og private aktører og kræver et tættere samarbejde mellem kunde og leverandører end blot om den fysiske leverance. Der er typisk tale om følgende elementer i værdikæden: Det kan være rådgivning, projektering, servicering, finansiering og uddannelse. Når der opereres på eksportmarkederne, bliver denne kompleksitet ofte en barriere for den mindre/mellemstore virksomhed. Set i et længere perspektiv er udfordringerne for virksomhederne de samme, uanset om udgangspunktet er adgang til det globale marked, eller det starter med udvikling af nye innovative løsninger i samarbejde med regionale kunder som f.eks. kommuner.

Ferskvandscenteret ansøgte i juni 2011 Vækstforum om støtte til etablering af innovationsenheden Danish Water Business. Efterfølgende er centret af Vækstforum blevet opfordret til at deltage i prækvalifikationsrunden i forhold til en eller begge operatøropgaver.

Ferskvandscenterets analyse af den samlede problemstilling er helt på linje med de operatørkrav, som er beskrevet i Vækstforums udbud af de to delprojekter. Centeret har derfor etableret et meget stærkt konsortium af 6 partnere, som er dannet netop med henblik på at samle de spidskompetencer, som samlet set kan løfte de fælles udviklingsopgaver, som ligger i at gøre vand til en vækstmulighed for Region Midtjylland.

Ferskvandscenteret søger hermed om at blive prækvalificeret som operatør på både delprojekt 1 og 2. Væksthus Midtjylland har også været med fra starten af initiativet. Konsortiet har derfor indgået en samarbejdsaftale med Væksthus Midtjylland jf. vedlagte samarbejdserklæring.

2. Ferskvandscenteret og Danish Water Business

Ferskvandscentret i Silkeborg er en selvejende institution. Siden sin etablering i 1987 har centeret udviklet sig til at være blandt landets førende aktører inden for formidling og efteruddannelse på vandmiljøområdet. Centret fungerer endvidere som erhvervspark med omkring 35 virksomheder og de to forskningsinstitutioner DMU (Aarhus Universitet) og DTU Aqua (Danmarks Tekniske Universitet). Der er i alt 500 arbejdspladser på centret, hvoraf ca. 2/3 er indenfor vandmiljøområdet.

Danish Water Business etableres som en fælles innovationsenhed for den samlede operatøropgave og opbygger en projektorganisation med fysisk base på Ferskvandscenteret i Silkeborg. Konsortiepartnerne indgår alle i en styregruppe. I en 3-årig etablerings- og udviklingsfase håndteres projektet organisatorisk under Ferskvandscenteret. Undervejs forberedes en juridisk struktur, som muliggør, at Danish Water Business efter etableringsfasen kan fungere som en selvstændig enhed.

Ferskvandscenterets partnere i konsortiet bag Danish Water Business består af følgende partnere (virksomhedsform) og hjemmeside:

Silkeborg Kommune (kommune) www.silkeborgkommune.dk

Aarhus Universitet (selvejende institution). www.au.dk/om/organisation/institutter/institutforbioscience

Danish Water Service (erhvervsdrivende fond) www.danishwater.dk

Erhverv Silkeborg (forening) www.erhvervsilkeborg.dk

Eksportforeningen (forening) www.dk-export.dk

Silkeborg Kommune er som lokal myndighed og en potentiel referencekunde meget bevidst om betydningen af de lokale rammevilkår, som kan fremme udviklingen af nye innovative løsninger på de komplekse problemstillinger, som ofte kendetegner vandprojekter. Vandprojekter kræver ofte tværorganisatoriske løsninger, offentlig-privat samarbejde, nye forretningsmodeller og en vilje til at eksperimentere og lære nyt. Lokale og sofistikerede kunder er også vigtige som referencer og demonstrationsprojekter. Realiseringen af Danish Water Business er helt på linje med kommunens erhvervspolitik. Her fokuseres der på, at konsolidere og styrke den eksisterende vandklynge med Ferskvandscentret som omdrejningspunkt.

Aarhus Universitet, Institut for Bioscience, er dannet ved at samle de faglige grupper fra det tidligere Biologisk Institut ved AU og de faglige grupper inden for ferskvandsøkologi, terrestrisk økologi, arktisk miljø, marin økologi samt vildtbiologi og biodiversitet fra det tidligere Danmarks Miljøundersøgelser (DMU). Instituttet forsker indenfor alle ovenfor nævnte områder og udfører forskningsbaseret myndighedsbetjening inden for natur- og miljøforvaltning af akvatiske og terrestriske økosystemer. Instituttet underviser desuden ved AUs bachelor- og kandidatuddannelser, forskeruddannelser samt ved efteruddannelser.

Danish Water Service er en klyngeorganisation med fokus på eksport af komplette vandløsninger. Klyngen består af rådgivningsvirksomheder, producenter af komponenter og delsystemer indenfor vand, eksportfremmeorganisationer samt af offentlige vandforsyningsvirksomheder. Klyngens administrative basis er i Odense, men de medvirkende virksomheder er lokaliseret rundt omkring i Danmark. Danish Water Services egen kernekompetence er markedsresearch, direkte kundekontakt, projektudvikling og etablering af finansieringsløsninger til kundernes vandprojekter.

Erhverv Silkeborg er den lokale erhvervsfremmeorganisation i Silkeborg Kommune, som har den direkte virksomhedskontakt med ca. 650 medlemsvirksomheder og driver allerede flere netværk med fokus på klimaudfordringer herunder et med særligt fokus på vand. Derudover har ErhvervSilkeborg en hel stribe basiskompetencer, som vil vise sig nyttige i realiseringen af Danish Water Business eksempelvis indenfor facilitering af offentlig – privat samarbejde.

Eksportforeningen driver 11 branchespecifikke netværk med fokus på eksportfremme gennem fælles messedeltagelse, direkte kundekontakt, kursusaktiviteter og faglige konferencer. Foreningen har ca. 500 medlemsvirksomheder hvoraf ca. 100 er indenfor miljø-, energi- og vandområdet. Samtidig har Eksportforeningen omfattende rutine i at hjælpe virksomheder i gang med eksportaktiviteter.

3. Generelle og specifikke krav til operatøren

Herunder er beskrevet konsortiets erfaringer og kompetencer i forhold til de anførte krav i udbudsmaterialet:

3.1. Innovation

Erfaringer med at tænke i og udvikle helhedsorienterede koncept- eller systemløsninger.

Danish Water Service har siden etableringen i 2005 arbejdet med at udvikle og afprøve et samlet koncept for eksport af vandløsninger på udvalgte eksportmarkeder. De primære markeder har været Filippinerne, Malaysia og Rusland. Fokus har været på at opbygge en fælles forretningsmodel og et finansieringskoncept til kunderne, der gør det muligt, at udvikle projektløsninger med eksterne rådgivere og at tilbyde kunden en konkurrencedygtig finansiering, der i flere tilfælde også bygger på værdien af de opnåede energi- og vandbesparelser. Klyngeorganisation har nu gennemført vandprojekter i Rusland og i Filippinerne.

Kompetencer inden for forretnings- og konceptudvikling.

Både Væksthus Midtjylland og konsortiepartneren Erhverv Silkeborg rådgiver virksomheder om forretnings- og konceptudvikling. Det sker gennem udviklingsprogrammer som VÆKSTmidt, KLYNGEmidt og CLeanTEKmidt. Erhverv Silkeborg starter i oktober 2010 et fokuseret rådgivningsforløb til vækstvirksomheder kaldet G-Kraft. Initiativet har særlig har fokus på vækstvirksomheder indenfor IT og cleantech.

Erfaringer med at styre komplekse udviklingsprocesser.

Danish Water Service og Aarhus Universitet har begge internationale erfaringer med at styre og administrere komplekse udviklingsprocesser indenfor vandområdet med udgangspunkt i henholdsvis forretningsmæssige og tekniske problemstillinger. Specifikt har udviklingsprocesserne på det forretningsmæssige område indenfor vand handlet om udvikling af en screenings- og partneringmodel, udvikling af en fælles projektmodel mellem virksomhederne og udvikling af en finansierings- og monitoreringsmodel til kundeprojekterne. På det tekniske område har Aarhus Universitet eksempelvis gennem mange år stået for udvikling og drift af det nationale monitoringsprogram for ferskvand, samt deltaget i udvikling og drift af adskillige komplekse internationale forskningsprojekter. Desuden har Silkeborg Kommune rutine i at styre komplekse udviklingsprocesser. I forhold til Vækstforum er dette bl.a. demonstreret med initiativet "Nye veje til vækst".

3.2. Sikre helheden – hele værdikæden

Erfaringer med deltagelse i og gennemførelse af lignende nationale og internationale projekter, f.eks. under partnerskabet Vand i Byer.

Aarhus Universitet, Silkeborg Kommune og Ferskvandscenteret deltager alle i partnerskabet Vand i Byer og er således bekendt med de igangværende aktiviteter og samarbejdsmuligheder, ligesom man sammen med Danish Water Service og Eksportforeningen har mange erfaringer med internationale samarbejdsprojekter. Ferskvandscenteret var det vandmiljøfaglige centrum for initiativet "Green City", som blev gennemført som et samarbejdsprojekt mellem flere byer. Danish Water Service samarbejder desuden med Dansk Industri om det igangværende nationale branding initiativ på vandområdet.

Erfaringer med at arbejde med flere interessentperspektiver på en gang

Vandløsninger kræver ofte, at mange interessenter finder sammen og finder løsninger der tilgodeser alle. Det vil sige løsninger, som både er attraktive for kunden, for de lokale myndigheder, for finansieringsinstitutioner, for de danske virksomheder og for deres lokale datterselskaber. Danish Water Service har de internationale erfaringer og et fungerende koncept på vandområdet. Helt lokalt har Silkeborg Kommune erfaringer med at håndtere komplekse byggeprojekter med mange interessenter som f.eks. byggemodning ved følsomme naturområder eller håndtering af de lokale konsekvenser og

muligheder ved et stort motorvejsbyggeri. D. 5. oktober afholder Silkeborg Kommune i øvrigt workshoppen "Intelligent regnvandshåndtering i byer". Workshoppen samler producenter, rådgivere, kunder og Silkeborg Kommune om at finde og afprøve fremtidens løsninger i forhold til vandudfordringer i byområder.

Erfaringer med at arbejde tværdisciplinært og samarbejdsorienteret.

Aarhus Universitet og Eksportforeningen har hver på deres måde erfaringer med at samarbejde tværfagligt. Universitet i form af projektsamarbejder som involverer andre fagområder, andre institutter eller andre universiteter. Eksempelvis igennem store EU-projekter med op til 25 partnere. Der er desuden en lang tradition for erhvervssamarbejder gennem konkrete forsknings- og udviklingsprojekter. Eksportforeningens samarbejdserfaringer knytter sig især til foreningens sektororienterede eksportnetværk og fælles eksportfremstød. Således har man eksempelvis tværfaglige netværk rettet mod kunder indenfor marineområdet (krydstogtskibe), lufthavne og offshore-sektoren. Virksomhederne i disse netværk kommer fra en række forskellige brancher og fagområder. Fælles for dem alle er, at Eksportforeningen faciliterer networking blandt medlemmerne. Det sparer tid og penge for virksomhederne, når konkret markedsviden og erfaringer kan deles, og når kontakten til relevante personer og myndigheder hurtigt bliver skabt.

3.3 Kontakt til målgrupper

Erfaringer i at samarbejde med smv'ere

Erhverv Silkeborgs vigtigste målgruppe er de små og mellemstore virksomheder, som man samarbejder med enkeltvis eller i større programmer. Ca. 80% af Eksportforeningens 500 medlemmer falder indenfor smv-definitionen. Den typiske medlemsvirksomhed har ikke egen eksportafdeling eller datterselskaber på eksportmarkederne. De 35 virksomheder, som har base på Ferskvandscenteret, er alle sammen smv-ere. Centeret kan skabe den fysiske nærhed og de personlige kontakter, som ofte er den afgørende faktor for at igangsætte fælles udvikling af nye produkter og komplette løsninger.

Tilsvarende er formålet med Væksthus Midtjylland, at fremme målgruppen af vækstpotentielle iværksættere og smv-virksomheder i region Midtjylland.

Kendskab til vandbranchens aktører, herunder virksomheder, videninstitutioner, partnerskaber og udfordringer samt tilstødende brancher.

Ferskvandscenteret har et meget stort nationalt netværk blandt vandbranchens aktører. I 2010 gennemførte centeret omkring 3000 kursusdøgn indenfor vand- og miljøområdet fordelt på 2000 deltagere og centeret anslår, at man årligt er i forbindelse med ca. 1/3 af alle danske virksomheder i vandbranchen. Dertil kommer centerets store netværk af ca. 300 undervisere fra vidensinstitutioner, kommuner og private virksomheder. Ferskvandscenteret er deltager i en række relaterede netværk: Danish Waterforum, Innovationsnetværket for miljøteknologi og partnerskabet "Vand i Byer".

Danish Water Service og Eksportforeningen har tilsvarende et omfattende kendskab til brancheorganisationer, virksomheder og rådgivere indenfor vandområdet og hands-on erfaringer med hvilke udfordringer disse forskellige virksomheder møder. Det omfatter hele spekteret fra en-mands rådgivningsvirksomheden til de store globale producenter af komponenter og delsystemer indenfor vandområdet.

Det er erfaringen, at specielt energi- og miljøspørgsmål er tæt knyttet til vandbranchen. Indenfor vandforsyningsområdet kan der ofte opnås energibesparelser på 30-40% med mere energieffektive pumper, mere intelligent styring og ved kortlægning af lækager og forbedringer af ledningsnet. Flere konsortiepartnere har også erfaringer med at løse miljøproblemer som en integreret del af en vandløsning. I et aktuelt spildevandsprojekt i Rusland opnår løsningen fra Danish Water Service store energibesparelser gennem afgang af slam, som via en gasmotor trækker en generator, der laver strøm til pumper og beluftning af spildevandet.

Erfaringer med offentlig-privat samarbejde, herunder procesledelse og regelsæt - primært i forhold til delprojekt 2.
Ferskvandscenteret har en lang historik omkring facilitering af offentlig-privat samarbejde indenfor vandmiljøområdet og har en særlig viden om lovgivning og regler på dette område. I forhold til udvikling af en regionalt rettet konceptplatform kan Silkeborg Kommune desuden trække på en betydelig kapacitet, viden og erfaring indenfor vand- og miljøforvaltning, partnerskabsaftaler, privatisering af offentlig forsyningsvirksomhed og udførende by- og landskabsplanlægning. Silkeborg Kommune har desuden mange erfaringer med tilrettelægges af offentlig-privat samarbejde så optimale resultater skabes.

3.4 Erhvervsfremme og eksport

Kendskab til erhvervsfremmesystemets aktører og ydelser, herunder evne til at koble indsatsen hermed

I denne sammenhæng er samarbejdet med Væksthus Midtjylland og Erhverv Silkeborg helt centralt. Som operatør på flere af de igangværende og relevante programmer er samarbejdet med Væksthuset garanteret for en smidig og effektiv sammenkobling, så overlap og dobbeltarbejde undgås. I den direkte virksomhedskontakt skal Erhverv Silkeborg sikre, at dette og andre initiativer præsenteres for de relevante virksomheder. Tilsvarende skal Silkeborg Kommunes netværk med andre kommunale udviklingsafdelinger sikre kontakten til disse. Eksportforeningen har også mange års erfaring i at samarbejde med erhvervsfremmesystemets aktører.

Erfaring med og evne til at samle og sammensætte en gruppe af virksomheder og aktører, der kan tilbyde en helhedsorienteret løsning til et eksportmarked

Eksportforeningen har en årelang erfaring med at samle virksomheder til fælles eksportfremstød mod bestemte kundesektorer og geografiske markeder. Foreningen fokuserer på at skabe synlighed, events og muligheder for networking med kundeemner. Eksportforeningen har nu 11 forskellige eksportnetværk, som er dannet gennem opsøgende aktiviteter. Danish Water Services går skridtet videre og medvirker til at udvikle konkrete projektmuligheder til samlede løsninger til kunderne. Det sker ved at samle en gruppe af virksomheder, tilknyttede rådgivere og finansielle institutioner og ved at varetage koordination og den fælles kommunikation overfor kunden og tilbage til virksomhederne.

Erfaring med at kunne bane vejen ind på eksportmarkedet

Eksportforeningen arrangerer i gennemsnit ca. 30 kollektive eksportfremstød om året på nye eller eksisterende markeder og er dermed Danmarks største arrangør af kollektive eksportfremstød. Aarhus Universitet har for nylig påvist, at medlemsvirksomheder i Eksportforeningen har opnået 49% mere eksport end andre sammenlignelige danske eksportvirksomheder.

Danish Water Service har fokuseret på tre fjerne geografiske markeder og har stor erfaring med de specifikke udfordringer, der kendetegner disse. Disse markeder er udvalgt gennem en markedsscreening af 70 lande efter en fælles model, som undersøger en række centrale parametre som finansieringsbehov, valutaforhold, korruptionsindex, logistisk tilgængelighed og de politiske forhold omkring vand.

Konsortiet bag Danish Water Business planlægger desuden at trække på private virksomheders erfaringer og netværk. Det kan eksempelvis være rådgivningsvirksomheden WTC (Water Training Center) i Hammel med betydelige spidskompetencer på dette område jf. vedlagte cv'er.

Internationalt udsyn og netværk.

Personlige kontakter og netværk er på mange eksportmarkeder helt afgørende for mulighederne for at få kontakt med de relevante kunder og beslutningstagere. Det gælder specielt indenfor vandområdet, hvor kundevirksomhederne ofte findes viklet ind mellem offentlige, halvoffentlige og private interesser. Danish Water Service har personlige netværk i Filippinerne og i det nordvestlige Rusland. Aarhus Universitet har personlige netværk til Chinese Academy of Science (CAS), til flere kinesiske universiteter og til regionale kinesiske myndigheder. Aarhus Universitet er involveret i opbygningen af en masteruddannelse omkring

Vand og Miljø ved det nyetablerede Sino-Danish University Centre i Beijing. Universitet har med afsæt i DMUs aktiviteter også værdifulde kontakter til netværk i Afrika og i Sydamerika.

I Kina har Eksportforeningen etableret eget kontor.

Ferskvandscentret har desuden været involveret en række internationale vandmiljøprojekter. Centeret var fra 1998 med til at opbygge et lignende vandmiljøcenter i Gdansk, Polen. Desuden har Ferskvandscenteret stået for en række træningsprogrammer for lettiske, estiske og polske deltagere. Centeret har desuden været involveret i projekter i Riga og har arrangeret "Dansk-Russiske Vanddage" i Skt. Petersborg.

Erfaringer med eksportområdet, herunder international salgserfaring, markedsanalyse, lokale forhold, toldregler m.m. samt kendskab til eksportfremmesystemet.

Danish Water Service har som nævnt tidligere udviklet en global model til analyse af markedsforholdene og har en meget specifik og lokal viden på de tre udvalgte markeder. Alene på det russiske marked findes der 10-12 byer med mere end 1 mio. indbyggere. Eksportforeningen har som led i et speciale hos Handelshøjskolen i Århus netop fået gennemført en større analyse af udfordringerne for eksport på vandområdet. Begge konsortiepartnere har et tæt samarbejde med Udenrigsministeriets eksportfremmesystem og dermed også et godt kendskab til muligheder og begrænsninger i de eksisterende tilbud.

Ved at trække på private virksomheders specifikke erfaringer og netværk, vil konsortiet også udnytte de eksisterende spidskompetencer. Det kan som tidligere nævnt eksempelvis være rådgivningsvirksomheden WTC (Water Training Center) i Hammel med betydelige spidskompetencer på dette område jf. vedlagte cv'er.

Bilag:

A. Letter of intent pr. konsortiepartner

Aarhus Universitet (selvejende institution).
Danish Water Service (erhvervsdrivende fond)
Erhverv Silkeborg (forening)
Eksportforeningen (forening)
Silkeborg Kommune (kommune)

B. Samarbejdsaftale med Væksthus Midtjylland

C. CV-ere fra WTC (Water Training Center)